

Leven zonder straks

In het boek *De meeste mensen gaan hier dood* beschrijft journalist Katja Meertens (1973) het dagelijks leven in een hospice, een huis waar ongeneeslijk zieken tot aan hun dood worden verzorgd. Ze liep er een jaar mee, gemiddeld twee dagen per week. "Het draait om het leven."

Door Marijke Brouwer

De titel van je boek is veelzeggend, 'De meeste mensen gaan hier dood'. Vertel eens.

"Dat zinnetje komt van een van de artsen in het hospice. Ze zei het tegen een meneer die heel erg ziek was en dat nog maar net wist. Hij kwam in het hospice, vol ongelof over wat hem was overkomen. Hoopvol vroeg hij haar hoe lang hij er moest blijven, of het nog goed kwam. Toen sprak ze die zin uit, als om zijn hoop in de kiem te smoren. 'De meeste mensen gaan hier dood', zei ze."

Je kwam op het idee voor dit boek naar aanleiding van een reportage die je over een hospice schreef. Wat wil je met dit boek vertellen, meer dan met de reportage?

"Alles wilde ik vertellen. Dat er verschillende mogelijkheden zijn als er bij iemand terminale kanker is geconstateerd. Thuis blijven kan, maar een hospice is een reële optie. Veel mensen denken bij een terminale ziekte aan ondraaglijke pijn, die alleen is op te lossen door euthanasie, maar met goede pijnbestrijding en goede zorg durven mensen vaak wel een natuurlijke dood af te wachten. In een artikel is niet uit te leggen hoe iedereen een euthanasieprocedure beleeft. Dan zeg je dat het een slopend proces is, maar in een boek kan ik als in een film invoelbaar maken hoe slopend het is. Niet alleen komt de mevrouw aan het woord die euthanasie wil, omdat ze niet in de war wil raken, maar juist ook de gesprekken die ze daarover voert met de artsen en de psycholoog, die niet de vinger kunnen leggen op haar motivatie, die aarzelen en twijfelen."

Elke dag in het hospice was bijzonder, zeg je. Wat is je vooral bijgebleven?

"Het is zo'n intense ervaring om dicht bij de dood te zijn, om van nabij een sterfgeval mee te maken. Ik beleef natuurlijk niet de rouw, maar ik voel de intensiteit. In het hospice draait het om het leven, want de mensen hebben nog maar zo kort. Nog net dat goeie gesprek, dat bloemetje, de aai over de bol: dat waarderen ze zo ontzettend omdat ze weten dat alles het laatste kan zijn. Die sfeer van in het nu leven hebben ze overgebracht op mij. Alles is nu belangrijk want er is misschien geen straks meer."

De dood is net als de liefde een geliefd thema in de

▲ Katja Meertens.

literatuur. Waar in onderscheid je je met dit boek van alle andere boeken met de dood als thema?

"Mijn boek beschrijft niet een literair thema, het is realiteit. Er gaan zelden boeken over de dood, althans, die zo dicht bij de dood gekomen zijn als mijn boek. Denk ik. Er zijn veel egodocumenten, maar ik kijk als journalist met afstand naar alle kanten, naar meerdere personen zonder dat ik een persoonlijke relatie met ze heb. Ik speel geen rol in mijn boek."

Hoe voorkom je dat je verhaal overdreven sentimenteel wordt?

"Wat ik hoor van iedereen is dat ik heb voorkomen dat het huilerig wordt. Dat het integer is en discreet. Ik hou er niet van om emoties uit te melken. Ik heb geprobeerd als een camera te registreren, zonder mening, zo objectief mogelijk. Het helpt dat ik een kale schrijver ben, dat ik met zo min mogelijk woorden zo veel mogelijk zeg. Het is al dramatisch genoeg, het heeft geen overdramatisering nodig."

Voor wie heb je het geschreven?

"Voor alle mensen die doodgaan en iedereen gaat dood, maar mensen willen dat niet weten. Vandaar dat het boek vooral is bedoeld voor direct betrokkenen bij terminale ziektes. Er is wel een folder over een hospice, maar ik weet niet of die de vooroordelen wegneemt. Mensen willen zelf hun moeder verzorgen, maar mantelzorgers raken vaak overspannen, waardoor ze geen tijd voor hun eigen angsten en verdriet hebben. Draag je de zorg over aan een hospice, dan ben je niet meer de verzorger, maar dan kun je gewoon weer zoon of dochter zijn."

Je bent 38 jaar. Wat heb je met de dood?

"Gek hè? Ik weet het niet, ik ben erdoor gefascineerd geraakt, ik was gegrepen door het hospice. Misschien is het ook dat ik niet bang ben voor de dood, dat weet ik nog van tien jaar geleden toen een vriendin van me

in het **MIDDEN**

In drie weken achttien jaar vooruit leven

Een fragment uit het boek

"Het verblijf van de 42-jarige mevrouw Couwenberg bestond uit het afwerken van een 25-puntenplan waarvoor ze letterlijk een deadline had. Ze wilde voor haar drie kinderen kleding kopen die ze konden dragen bij haar uitvaart, thuis een romantisch avondje met haar man doorbrengen, gezinsfoto's maken, met haar vriendinnen uit lunchen, brieven schrijven aan haar echtgenoot en haar kinderen: voor als ze jarig zijn, gaan trouwen, kinderen krijgen. Met haar dochters naar een K3-concert, met haar zoon naar de bioscoop. Ze wilde cadeautjes achterlaten voor het moment dat ze er niet meer was en voor het moment dat haar kinderen achttien jaar worden. Ze wilde familieleden, vrienden en collega's zien of bellen om afscheid te nemen, een laatste goed gesprek met haar moeder en ze wilde dolgraag het contact herstellen met haar broer met wie ze al twaalf jaar in onmin leefde. Ze had geen tijd om zich te verzoenen met haar dood: ze moest in drie weken tenminste achttien jaar vooruit leven."

overleed. Ik ging afscheid van haar nemen en ik wilde haar aanraken, haar hand vastpakken. Het ontroerde me hoe kwetsbaar ze daar lag. Maar eng vond ik het niet."

Smaakt een boek schrijven naar meer?

"Ja, ik heb het plan om voor mensen die terminaal ziek zijn nog een keer een verhaal uit hun leven op te tekenen. Zo vlak voor de dood wordt het verleden belangrijk, aan het eind van zo'n leven komen oude verhalen

weer op. Familieleden eromheen vinden die verhalen geweldig. Zulke verhalen wil ik maken voor nabestaanden. Particulier."

Katja Meertens werkte vijftien jaar geleden voor de regionale televisie in Groningen. Voor *De meeste mensen gaan hier dood* volgde ze een jaar lang het leven in het grootste hospice van Nederland, Cadenza in Rotterdam waar jaarlijks ruim 200 mensen overlijden. Meer informatie: www.katjameertens.nl

▲ Foto: Archief DvHN/Kees van de Veen